

تأملاتی بر دوره‌ی زمانی شروع و خاتمه‌ی وظایف بازرس قانونی

و تحویل و تحول شرکت پس از تغییرات اعضای هیأت مدیره

حسن پور عبدالهیان

به مدت یکسال ششمی انتخاب گردیده‌اند.

در زمینه‌ی نکات اشاره‌شده، موارد قانونی زیر قابل بررسی و تأمل است.

۱- ماده‌ی ۹۵۸ قانون مدنی - اهلیت

قانونی، جواز تمتع از حقوق خواهد بود.

۲- ماده‌ی ۸۹ قانون تجارت - مجمع

عمومی عادی باید سالی یکبار در مواقعی که در اساسنامه پیش‌بینی شده

است .... تشکیل شود.

۳- ماده‌ی ۱۴۴ قانون تجارت - مجمع

عمومی عادی در هر سال یک یا چند

بازرس انتخاب می‌کند تا بر طبق این

قانون به وظایف خود عمل کند. انتخاب

مجدد بازرس یا بازرسان بلامانع است

مجمع عمومی عادی در هر موقع

می‌تواند بازرس یا بازرسان را عزل کند

به شرط آن که جانشین آن‌ها را نیز

انتخاب نماید.

با عنایت به مواد ۹۵۸ قانون مدنی

و ۱۴۴ قانون تجارت شروع اختیارات

و وظایف بازرس قانونی از تاریخ انتخاب

صاحب‌نظران در ارتباط با دوره‌ی زمانی شروع و خاتمه‌ی اختیارات وظایف بازرس قانونی وجود دارد در این مقاله سعی می‌شود این موضوع بررسی و روشن شود.

۱- نظر اول - بازرس برای سال مالی انتخاب می‌شود و دوره‌ی زمانی شروع و خاتمه اختیاری است وظایف بازرس قانونی منطبق با سال مالی شرکت سهامی است.

۲- نظر دوم - دوره‌ی زمانی شروع اختیارات و وظایف بازرس قانونی از تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی و به‌منظور انتخاب و تاریخ خاتمه، تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی بعدی جهت انتخاب مجدد بازرس است.

۳- نظر سوم - لزوم قید دوره‌ی زمانی شروع و خاتمه‌ی اختیارات و وظایف بازرس قانونی در صورتجلسه‌ی مجمع عمومی عادی به‌طور مثال درج جمله «... به‌عنوان بازرس قانونی و علی‌البدل

۱. دوره‌ی زمانی شروع و خاتمه‌ی اختیارات و وظایف بازرس قانونی

در لایحه‌ی اصلاحی قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷ صرفاً عنوان بازرس ذکر شده و اشاره‌ای به پسوند «قانونی» نشده بود. بعضاً استدلال می‌شود چون بازرس در قانون تجارت پیش‌بینی شده و با این پسوند در صورت‌جلسات انتخاب و ثبت شرکت‌ها و درج در روزنامه‌ی رسمی می‌گردد، پس عنوان بازرس قانونی صحیح و منطبق با قانون است. اما در صورت قبول این استدلال لازم خواهد بود از عناوین هیأت مدیره‌ی قانونی مدیرعامل قانونی و مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده قانونی و... که در قانون تجارت پیش‌بینی شده استفاده شود. از این‌رو عرفاً عنوان قانونی به بازرس اضافه و در گزارش‌ها و مصوبات مجامع و روزنامه رسمی درج می‌شود.

چون اختلاف‌نظر فی‌مابین

توسط مجمع عمومی عادی است.

نتیجه‌گیری

الف - در صورتی که مصوبه‌ی مجمع عمومی عادی مقید به محدوده‌ی زمانی باشد و تا تاریخ خاتمه‌ی محدوده‌ی زمانی، مجمع عمومی عادی جهت عزل و انتخاب بازرس جدید تشکیل نشود. تاریخ خاتمه‌ی اختیارات و وظایف بازرس قانونی تا تاریخ خاتمه‌ی محدوده‌ی زمانی مصوب مجمع خواهد بود.

ب: با عنایت به مفاد فوق‌الاشاره و عدم قید محدوده‌ی زمانی در مصوبه‌ی مجمع، شروع دوره‌ی زمانی اختیارات و وظایف بازرس قانونی از تاریخ انتخاب توسط مجمع عمومی عادی سالانه و تاریخ اتمام اختیارات و وظایف زمان تشکیل مجمع عمومی عادی و فوق‌العاده و اتخاذ تصمیم جهت انتخاب مجدد و یا انتخاب بازرس و یا بازرسان جدید خواهد بود.

ج: بنابراین در صورتی که در فاصله‌ی زمانی در مجمع عمومی عادی سالانه شرکت تغییرات بازرس صورت نپذیرد

دوره‌ی زمانی اختیارات وظایف بازرس در محدوده‌ی تاریخ این دو مجمع خواهد بود و ارتباطی به سال مالی شرکت نخواهد داشت.

۲. تاریخ تحویل و تحول شرکت پس از تغییرات اعضای هیأت‌مدیره

پس از تصمیم ارکان شرکت مبنی بر تغییر اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل، با لزوم دریافت مجوز از سایر مراجع از قبیل سازمان بورس، بیمه مرکزی، بانک مرکزی و حراست مواجه می‌شوند. فرآیند صدور مجوزهای مذکور بعضاً طولانی است و در نتیجه اداره‌ی امور جاری شرکت دچار وقفه و مشکلات و نیز ابهام در خصوص تغییر و تحول و زمان اعمال اختیارات و مسئولیت‌های اعضای حقیقی هیأت می‌شود.

در خصوص تاریخ شروع مأموریت و اعمال اختیارات و وظایف اعضای جدید هیأت‌مدیره و مدیرعامل انتخابی و خاتمه‌ی مأموریت و اعضای قبلی نظرات متفاوتی مطرح است.

الف: پس از اتخاذ تصمیم ارکان

شرکت مبنی بر تغییر اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل و قبولی سمت اعضا جدید، شروع مأموریت و اعمال اختیارات و وظایف اعضای جدید است.

ب: تاریخ شروع مأموریت و اعمال اختیارات وظایف اعضا جدید هیأت‌مدیره و مدیرعامل پس از اخذ مجوزها و ثبت تغییرات و درج آگهی در روزنامه‌ی رسمی است. گرچه طی فرآیند صدور و مجوزهای مذکور الزامی است و ثبت تغییرات اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل در اداره‌ی ثبت شرکت‌ها و درج آگهی در روزنامه‌ی رسمی منوط به آن خواهد بود، در این یادداشت تلاش می‌شود این موضوعات مورد تأمل واقع شود.

۱- ماده‌ی ۹۵۶ قانون مدنی: اهلیت برای دارا بودن با زنده متولد شدن انسان شروع و با مرگ او تمام می‌شود.

۲- ماده‌ی ۹۵۸ قانون مدنی: اهلیت قانونی، جواز تمتع از حقوق خواهد بود.

۳- ماده‌ی ۱۲۸۷ قانون مدنی: اسنادی که در اداره‌ی ثبت اسناد و ... بر طبق مقررات قانونی تنظیم شده باشند

فوق‌الاشاره و خصوصاً ماده‌ی ۹۵۸ قانون مدنی مواد ۱۰۸ و ۱۲۴ قانون تجارت تاریخ شروع مأموریت و اعمال اختیارات و وظایف اعضای جدید هیأت مدیره و مدیرعامل منوط به اخذ مجوزها و ثبت تغییرات و درج آگهی در روزنامه رسمی نخواهد بود.

به دلیل این که بانک‌ها و دستگاه‌های اجرایی از قبیل سازمان امور مالیاتی و اداره‌ی کار، مدیران شرکت‌ها را طبق آگهی روزنامه‌ی رسمی شناسایی می‌کنند، جهت جلوگیری از تعرض به اعضای قبلی هیأت مدیره توصیه می‌گردد پس از تغییر مدیران، مدیران قبلی نسبت به تهیه‌ی ابلاغ اظهارنامه‌ی رسمی به شرکت اقدام کنند که بر مبنای آن به استناد صورتجلسه‌ی انتخاب مدیران جدید و یا احکام نمایندگان جدید اشخاص حقوقی عضو هیأت مدیره دیگر دارای سمت در شرکت نبوده و از تاریخ تغییرات کلیه‌ی اختیارات و مسئولیت‌ها به مدیران جدید منتقل شده است.

سابق کماکان مسئول امور شرکت و اداره‌ی آن خواهند بود.

مستفاد از مواد ۹۵۶ و ۱۲۸۷ قانون مدنی شروع اهلیت و اعمال حقوق افراد منوط به صدور شناسنامه و کارت ملی نبوده و این گونه مدارک رسمی امکان ارائه‌ی دلیل و سند رسمی و سهولت اثبات آن‌ها در مقابل سایرین را فراهم خواهد نمود، لذا لزوم ثبت و انتشار آگهی تغییرات اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل مشابه مذکور به منظور تبدیل سند عادی مصوبه‌ی انتخاب مدیران به سند رسمی و اطلاع ذی‌نفعان عموم و ارائه‌ی دلیل سند رسمی برای سایرین نیز می‌باشد.

۹- در آگهی‌های منتشره در روزنامه‌ی رسمی جهت ثبت تغییرات مدیران شرکتهای هیچ گونه اشاره‌ای به نفوذ این گونه تغییرات از تاریخ ثبت در اداره‌ی ثبت شرکت‌ها و انتشار آگهی نشده بلکه تمامی تغییرات مستند به تاریخ صورتجلسات شده است.

۱۰- با عنایت به مفاد مواد قانونی

رسمی است.

۴- ماده‌ی ۱۰۸ قانون تجارت: مدیران شرکت (هیأت مدیره) توسط مجمع عمومی مؤسس و مجمع عمومی عادی انتخاب می‌شوند.

۵- ماده‌ی ۱۰۶ قانون تجارت: در مواردی که تصمیمات مجمع عمومی متضمن ... انتخاب مدیران (هیأت مدیره) ... باشد یک نسخه از صورتجلسه‌ی مجمع باید به جهت ثبت به مرجع شرکت‌ها ارسال گردد.

۶- ماده‌ی ۱۲۴ قانون تجارت: هیأت مدیره باید اقلأ یک نفر شخص حقیقی را به مدیریت‌عامل شرکت برگزیند.

۷- ماده‌ی ۱۲۸ قانون تجارت: نام و مشخصات و حدود اختیارات مدیرعامل باید با ارسال نسخه‌ای از صورتجلسه‌ی هیأت مدیره به مرجع ثبت شرکت‌ها اعلام و پس از ثبت در روزنامه رسمی آگهی شود.

۸- ماده‌ی ۱۳۶ قانون تجارت: در صورت انقضای مدت مأموریت مدیران تا زمان انتخاب مدیران جدید مدیران